

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

בין חורבן לבניין

עיון בפרשת השבוע על פי המהר"ל

גבורות השם ע"ב

יש לשאול אחר שהעלה את ישראל אל המעלה הגדולה העליונה אשר התבאר בפרקים שעברו, איך יתכן שיהיה בטול לזאת המעלה והרי חרב בעונינו בית המקדש בית מאוינו ותפארתנו, ואנחנו מצאנו כי הדברים אשר הם טבעים ואינם כל כך במעלה מיוסדים על אדני הקיום והם מקוימים מבלי שנוי, ודברים אלהיים כאלו יהיה בטול והפסד להם, ולפי הדעת ראוי שיהיה הפך זה. ותשובת שאלה זאת כי אם שהדברים הטבעיים ההפסד נמצא בהם ביותר ודברים הבלתי טבעיים מקוימים ביותר זהו בעצמם, אבל הסלוק מן המוקבל הוא יותר נמצא בהם, כי הדברים האלהיים הם נבדלים מן הדברים הטבעיים ובמעט דבר יוסרו הדברים האלהיים. ומשל זה האדם שהוא מקבל השכל אף על גב שאין הפסד בשכל מצד עצמו יש בו שכחה והסרה בקלות מצד המקבל. ובפרק אין דורשין (חגיגה ט"ו ע"א) שאל אחר את רבי מאיר לאחר שייצא לתרבות רעה מאי דכתיב לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז אמר ליה אלו דברי תורה שקשים לקנותן ככלי זהב וכלי פז ונוחים לאבדן ככלי זכוכית ע"כ. וביאור ענין זה שהתורה היא שכל האלהי קשה לקנות ככלי זהב ופז, שמפני שהם יקרים ואינם נמצאים עם האדם קשים לקנותו, כך דברי תורה קשים לקנותן מפני שרחוק לאדם שהוא טבעי השכל, ובשביל זה נוה לאבדן גם כן ככלי זכוכית שכיון שהשכל נבדל מן האדם הטבעי לכך נקל הוא הסרה ביותר. ומזה עצמו נוכל להביא ראיה ברורה גם כן כי ההכנה שהיה לישראל לקבל המעלה העליונה לא הוסרה, כמו באדם שקנה השכל ונעשה שובב עד ששכח תלמודו כולו, מכל מקום ההכנה הזאת שהוא מוכן לקבל החכמה לא נתבטל הימנו ומוכן לקבל כשחוזר מדרכו, כך כאשר ראינו בעם ישראל הכנתם לקבל מעלה עליונה כי לא היה דבר זה מקרי בישראל מה שקבלו המעלה העליונה אשר זכרנו כי דבר זה אי אפשר, האחד כי דבר שהוא

במקרה אינו תמידי ואינו מאודי ובישראל היו נסים הרבה מאוד שלא תמצא לשאר אומות, וכן היו נמשכים בהמשך הזמן עד שאי אפשר לך לומר רק כי יש לישראל הכנה בעצמם לקבל המעלה העליונה מה שאין בשאר אומות, כמו שיש באדם מצד עצמו לקבל הכנה לקבל השכל והחכמה. ועוד כי הדבר שהוא בפרט המין נוכל לומר שהוא במקרה, אבל דבר שהוא מגיע לכלל האומה אין דבר זה במקרה ומצאנו נסים שהגיעו לכלל ישראל כגון יציאת מצרים ובאר זמן ומפלת סנחריב והרבה משיספר, ואין זה במקרה כי אם היה זה במקרה למה לא היה לשאר אומות גם כן ולמה היה זה לאומה זאת בכללה ולא למקצת או לאיזה אנשים, וכיון שאנחנו ראינו הנסים נמשכים דוקא בישראל ולא בשום אומה והיו הנסים בכללות האומה אין זה רק שישראל מוכנים לקבל המעלה האלהית הנבדלת, ולכך היו דביקים במעלה אלהית עליונה שהיה הנהגתם שלא בטבע רק על ידי נסים. ואם בשביל שהלכו שובב וחטאו נסתלקה השכינה מישראל בשביל חטאם, כמו שיסולק השכל מן האדם כאשר הוא הולך שובב, הכנתו לקבל המושכלת אינה בטילה. כן אף שנסתלקה השכינה מישראל ונתבטלו המעלות שהיו לישראל, הכנתם על זה לא נתבטל כי מה שנתבטל זה היה בשביל שהדברים האלהיים הם קלי ההסרה כמו שהבאנו ראיה מן שכל האדם, אבל ההכנה על זה לא נתבטל כלל. ואתה מוכרח לומר שלא היה כל זה במקרה בישראל כי אם בשביל הכנה שבישראל לקבל המעלות, כי איך אפשר לומר שהיה דבר זה בלא הכנה, כי כל דבר טבעי צריך לו הכנה מיוחדת כי בודאי חומר האדם יש בו הכנה מיוחדת לקבל נפש המשכלת, וכך בעלי חיים יש הכנה בחומרם לקבל נפש המרגשת וכן בכל הדברים אשר הם נמצאים צריכים הכנה מיוחדת לקבלתם, ודבר כזה שהוא על כל המעלה שקבלו ישראל שיהיה הנהגתם שלא על פי הטבע ואיך יהיה דבר זה בלא הכנה מיוחדת ימאן זה

השכל והדעת. ויותר מזה מה שנמצא בישראל דבוק שכינה ושפע הנבואה על שאר אומות שאין להם דבר זה, כמו שיש למין האנושי מעלה יתירה שיש להם השכל על ידי הכנה שבהם על שאר בעלי חיים שאין להם השכל, ואם אתה אומר שהיה זה בלא הכנה מיוחדת באומה שיקבלו אלו המעלות וקבלו את המעלות האלו האלהיים הנבואה והשכינה, אם כן גם כן יכול להיות שיקבל הבי"ח שכל האנושי בלא הכנה מיוחדת אבל דבר זה בודאי לא יתכן, וכמו כן לא יתכן שקבלו ישראל דברים אלו בלא הכנה מיוחדת בנפשם. ... הרי לך מבואר שלא היו להם שום הכנה לתורה כי ישמעאל היה מוכן ללסטם הבריות ועשו לרצוח ועמון ומואב לזנות, וצריך אל הדברים העליונים הכנה לכן לא היה ראוי להם התורה כי אם אל ישראל יש הכנה אל התורה, וכן שאר מעלות האלהיות אי אפשר שהיו לישראל בלא הכנה. והנה הכנה הזאת אי אפשר שתהא לבטלה שדבר זה אין בנמצא שיהיה אף בדברים הטבעיים דבר לבטלה, ומכל שכן בדברים החשובים האלהיים שתהיה הכנה הזאת שיש בישראל לקבל המעלה האלהית לבטלה, ואם נתבטלה בגלות כמו שנתבטל החכמה מן האדם בעת שילך שובב, אין נחשב דבר זה בטול בעצמו רק הוא במקרה, אמנם אם יאמר שיהיה סלוק עולמית והסרה תמידית היה חס ושלום הכנה הזאת לבטלה. וכבר התבאר שדבר זה אי אפשר לומר כי העם אשר הם בלתי הכנה יקבלו דברים אלהיים, שצריך לכל הדברים הכנה ואם לא היה צריך אל הכנה היה אפשר לומר גם כן כי יהיה החומר מקבל שכל האנושי ואם כך הוא בדברים הטבעיים, בדברים העליונים כל שכן שצריך להם הכנה מיוחדת. ... ולפיכך אי אפשר להיות שיקבל דברים אלהיים מי שאין בו הכנה, או שתהיה הכנה לבטלה במי שיש בו הכנה, ... והוא ראיה ברורה נגלה לכל על גאולתנו העתידה שתהיה במהרה בימינו וכן יהי רצון אמנ: